

Избором Гаус—Кригерове пројекције решено је једно питање од огромног значаја за целокупну Геодеску струку у нашој земљи. Корак који је требало учинити био је врло тежак и опасан, судбоносан јер би се последице лоше пројекције светиле још и далеким будућим генерацијама.

Овако пак решење питања пројекције представља огроман напредак на Геодеском пољу наше Краљевине. Оваквим решењем она је ступила у ред најнапреднијих Европских Држава, наука је добила још једну сатисфакцију више, а Земаљска одбрана сигурну основу на којој ће развити свој рад.

— Наставиће се. —

Ing. Милан П. Дразић,
доцент Универзитета у Београду.

Инж. Стајоје Ј. Недељковић :

Закон о порезу на земљиште и Катастар

Један епохалан догађај у изједначењу закона након уједињења је несумњиво доношење закона о непосредним порезима од 8. фебруара 1918. а у њему за катастарску струку одељак који говори о порезу на приход од земљишта (земљарини). Тај одељак је заузео једно од најважнијих места у новом закону о непосредним порезима а о њему се је водила најопсежнија, најдужа и најжешћа дебата како у пореском одбору Народне Скупштине тако исто и у њеном пленуму. Та дуга и опсежна дискусија је била и потребна, јер су се требале донети одредбе, које готово тангирају сваког грађанина наше државе.

Резултат свих дискусија у колико се односи на одељак о земљарини је садржан у члановима 9.—28., а који су тако важни по катастарску струку да налазимо да их треба публиковати у стручном геоматарском листу у целини, како би били у свако доба што приступачнији геометрима и катастарским стручњацима и како би имали што више могућности да се са њима упознаду што боље.

А. Порески облици. 1. Порез на приход од земљишта. Пореска обвеза.

Чл. 9. Порезу на приход од земљишта подлежи свако земљиште на територији Краљевине, које се пољопривредно искоришћује, или се може пољопривредно искоришћавати, макар се стварно не искоришћавало, или се употребљавало у коју другу сврху, због које није ослобођено овим законом.

Пореска обвеза настаје 1. јануара наредне године, по стицају услова пореске подложности.

Пореска обвеза престаје крајем пореске године у којој је пореска подложност престала.

Све чињенице, које утичу на постанак пореске подложности, дужан је порески обвезник пријавити у року од 60 дана од настале промене, а у противном сноси казнене последице из чл. 138. овог закона.

Чл. 10. Од пореза на приход од земљишта ослобођавају се:

1) сва државна земљишта, која се привредно тековно не искоришћују;

2) земљишта страних држава уз зграде посланства или конзулата, у случају реципроцитета;

3) црквене порте, дворишта богомоља и јавна гробља признатих вероисповести;

4) земљишта, која непосредно служе у народно просветне, културне, санитарне и добротворне цели без сврхе зараде;

5) угледни лозни и воћни расадници државе, самоуправних тела и привредних друштава (задруга), подигнути у циљу поуке, а без сврхе зараде;

6) јавни друмови и путеви, улице, тргови и јавни паркови државе и самоуправних тела;

7) канали и водоводне инсталације, који служе у јавне и опште корисне сврхе;

8) насипи, канали (прокопи) и њихове уставе, одбранбени врбаци и насади, ровови и сва друга за одбрану, одводњавање или наводњавање потребна постројења, изведени по прописима или законима о водном праву;

9) потоци, реке, језера, баруштине (мочваре), ако не дају никаквог прихода;

10) неплодна и пољопривредно неупотребљива земљишта;

11) земљишта под зградом, као и дворишта (окућнице) до 500 квадратних метара, ако се напосе не издају под закуп, или одвојено од зграде не уживају. У овом случају подлеже порезу на ренте.

Сва ова ослобођења престају чим се таква земљишта не употребљавају у сврхе, које им дају право на ослобођење, односно чим се иста оспособе за пољопривредно искоришћавање, у ком случају пореска обвеза настаје 1. јануара наредне године.

Ово ослобођење вреди и за све прирезе, који се разрезају на основу непосредног пореза.

Члан 11. Привремено се ослобођавају од пореза на приход од земљишта:

1) земљишта, која су на дан ступања овог закона у живот била пољопривредно неупотребљива, па су изванредним трошком учињена употребљивим: за време од 15 година;

2) виногради, ако се подигну: 1) на виноградском тлу са домаћом виновом лозом а на одобреној подлози, за 4 године;

2) на каменитом или песковитом тлу са домаћом виновом лозом а на одобреној подлози, за 10 година; 3) на живом песку са домаћом некалемљеном или окалемљеном виновом лозом на одобреној подлози, за 20 година;

3) земљишта, на којима се засаде нови шљиваци претежно шљивом пожегачом (бистрица, плава, цепача, мађарка) за 6 година, а земљишта на којима се подигну нови маслињаци за 15 година;

4) земљишта колониста, насељених по прописима закона о аграрној реформи, за 5 година, рачунајући од почетка наредне године, када је земљиште колонисти уручено, а у колико га досад нису уживала, на 5 година од дана ступања на снагу овог закона.

Време ослобођења, признатог колонистима по досадашњим прописима, у колико до ступања на снагу овога закона није истекло, или је истекло, а није износило 5 година продужује се до навршетка 5 година, рачунајући од почетка наредне године, кад је колонисти земљиште уручено, односно од дана, кад овај закон стане на снагу.

Порез на земљиште колониста за остатак године, у којој им је земљиште уступљено, отписаше се по молби дотичног колонисте, ако молбу преда до краја те године.

5) земљишта, која се пошуме по упуту и надзору државних шумара, за време од двадесет година. Но ако су шуме засађене на таквом тлу, које није подесно ни за какву другу културу, може се ослобођење од пореза продужити до 40 година, према тешкоћи и трошку пошумљавања. Ово се ослобођење не односи на случајеве, кад је шума засађена на земљишту, на ком се шума посече или искрчи;

6) земљишта, која изванредном елементарном непогодом (засипање каменом, песком, наносом и т.д.) буду на време дуже од године дана учињена неспособним за пољопривреду: за време, које Министар Финансија одреди својим решењем.

Члан 12. Задужени основни порез отписује се у целини или делимично, према томе, ако и у колико годишњи принос у плоду буде оштећен за више од једне четвртине, и то:

а) ватром, водом, градом, пољским мишевима, биљном ваши и скакавцима, без обзира на површину;

б) другим ванредним, а неотклоњивим догађајима, без кривике сопственика, ако су догађаји захватили не само појединачне парцеле, но читаве крајеве.

Ближе одредбе за ове отписе прописаше се посебном уредбом (чл. 159.).

Члан 13. На земљишта, која су подложна порезу на приход, па су после ступања овог закона на снагу изванредним трошком и радом (регулацијом водотока, заштитом од поплаве, исушивањем, наводњавањем, дренажом, колмацијом, заштитом од вододерина и сличним вештачким начином) у

плодности побољшана, плаћаће се порез на приход још за 15 година по завршетку радова по катастарском чистом приходу, који је постојао до амелиорације.

На земљишта, која по досадашњим законима уживају ове олакшице, наплаћиваће се порез на приход у сразмеру повећања катастарског чистог прихода по овом закону. (Види чл. 17.).

Пореско ослобођење по тач. 1. чл. 11. односно пореско олакшање по првом ставу овог члана, може се продужити пре или после престанка добијеног 15-годишњег ослобођења, односно олакшања, ако су вештачка постројења и радови без сопствене кривике елементарном непогодом оштећени или покварени, или ако постоји опасност, да би могли бити оштећени или покварени тако, да се због одржавања плодности земљишта морају обнављати, поправљати, повећавати или проширити улогом нарочитог новог трошка. Ако ови трошкови чине бар једну четвртину првобитно уложених основних трошкова, може се ослобођење, односно олакшање продужити још за наредних 5 година ако чине $\frac{1}{2}$ до $\frac{3}{4}$ основних трошкова, још за наредних 10 година, а ако премашују $\frac{3}{4}$ трошкова, још за наредних 15 година.

Под истим условима, и у истим границама, продужење ослобођења, односно олакшица, може се дозволити и за она земљишта, која су привремено, а због истог повода, ослобођена по досадашњим законима.

Промене у врсти обраде не утичу на утврђени катастарски чисти приход за време док траје пореско ослобођење, односно олакшање.

Члан 14. Привремена ослобођења, (чл. 11.), односно олакшања, (чл. 13.), важе од 1. јануара наредне године по испуњењу у чл. 11. и 13. побројаних услова, а престају важити једновремено са престанком услова, у ком случају пореска обавеза настаје 1. јануара наредне године.

Право на ослобођење, односно олакшање, остварује се посебном молбом, која се има предати надлежној пореској власти до краја године, у којој су настали услови за ослобођење, односно олакшање. Пропуштај тога рока повлачи за собом задужење порезом за све протекло време до краја године, у којој је молба предата.

Члан 15. Порез на приход од земљишта терети земљиште. Плаћа га онај, који земљиште држи као своје (поседник, притежалац), а у случају плодуживања или наследног закупа, плодуживалац, односно наследни закупац.

Пореска основица. — Члан 16. Порез се разрезаује по катастарском чистом приходу, прорачунатом по површини, по врсти обраде (култури) и каквоћи земљишта (бонитету).

Катастарски чисти приход је новчана вредност средњег

приноса земљишта, који се може постићи уз обично господарење по одбитку просечног износа редовних господарских трошкова.

Средњи принос јесте: количина природа и споредних ужитака који се постижу у просечној господарској години, уз уобичајени начин обраде земљишта у дотичном крају по једном хектару, односно јутру површине.

Под редовним господарским трошковима подразумевају се: трошкови на све врсте спрежних и ручних господарских радова око припремања земљишта (тла), око сетве, жетве, спремања, чувања и неге господарских производа, трошкови за ђубрење, за семе и саднице и амортизацијони трошкови уложеног капитала за господарске зграде и инвентар као и за њихово одржавање, и трошкови осигурања, који су потребни, да се уобичајеним начином обраде земљишта постигне средњи принос у дотичном крају.

Члан 17. Изузетно, одбиће се поред редовних трошкова за земљишта поменута у чл. 11. тач. 1. односно у чл 13. још и нарочити трошкови око управе и одржавања постројења, ако је подручни терен технички одређен тако, да се може за сваку подручну парцелу тачно утврдити количник удела у нарочитим трошковима.

Нарочити трошкови су: 8% уложеног капитала у постројења и просечни режијски трошкови последњих шест година.

Ако се нарочити трошкови ма из ког разлога не могу тачно утврдити, установиће се оценом стручне комисије, коју одређују споразумно Министри Финансија и Пољопривреде и Вода. Оценом утврђени нарочити трошкови одбиће се за све подручне парцеле оним постотком, који произлази из односа сумарног катарског чистог прихода свију парцела и оценом утврђених нарочитих трошкова.

Нарочити трошкови не могу умањити целокупни катастарски чисти приход за више од 80%, односно код земљишта, која су у плодности побољшана за више од 80% вишка катастарског чистог прихода.

Ако код удружења (задруга), основаних по закону о водном праву, подручни терен није технички одређен, или ако се удружење (задруга) одрече пуноважним закључком своје скупштине права на одбијање нарочитих трошкова, катастарски чисти приход оцениће се без обзира на ове трошкове, а удружење (задруга) има право повраћаја на онај део основног пореза, који одговара неурачунатом нарочитом трошку. Повраћај не може бити већи од 80% целокупног основног пореза код земљишта која су обрађена у плодна, односно 80% вишка основног пореза код земљишта, која су у плодности побољшана.

Повраћај вршиће се тромесечно унапред.

Суму повраћаја одредиће Министар Финансија, пошто саслуша мишљење нарочите Комисије, којој је председник изасланик Министарства Финансија, а чланови министарски повереник водне задруге и заступници саме водне задруге. Упуство о овоме поступку издаће Министар Финансија споразумно са Министром Пољопривреде и Вода.

У сваком случају, кад год се спроводе нови радови у сврху осигурања досадашњег приноса, има се нов обрачун спровести и нов повраћај пореза установити, ако нове инвестиције премашују једну четвртину од првобитних инвестиција.

Удружењима (задругама), које су до сада уживале право повраћаја (реституција пореза), одредиће се по ступању на снагу овог закона поново сума повраћаја тако, да према пореском задужењу по овом закону износи исти проценат, који је проценат износила према оном пореском задужењу, када је удружење (задруга) добило право повраћаја. Али, ни овај повраћај не може прећи границе одређене у четвртом ставу овог члана.

Овај нови повраћај (реституцију) установиће Министар Финансија по предлогу Комисије споменуте у овом члану.

Члан 18. Сва земљишта, која се пољопривредно искоришћују, или се могу искоришћавати, деле се по врсти обраде у:

- 1) њиве (оранице);
- 2) вртове и воћњаке;
- 3) винограде;
- 4) ливаде (сенокоше);
- 5) пашњаке и планине;
- 6) шуме и
- 7) трстике, мочваре, рибњаке и језера.

Свака од ових врста дели се по каквоћи земљишта највише у 8 редова (класа).

Варошки плацеви (градилишта) имају се уврстити у највиши ред најбоље врсте земљишта дотичне вароши (варошице, града).

Земљишта, која се не употребљавају ни за какву привреду, или се употребљавају за другу а не за пољску, уврстиће се у врсту оног земљишта, које је гранично са дотичним, или га обухвата.

Члан 19. Катастарски чисти приход и катастарска вредност у катастрима земљишта, где такви већ постоје, претходно ће се свести на динарску вредност у односу једна круна једнако један динар. Овако изравната вредност земљишта и катастарског чистог прихода служиће као основица за измене у смислу прва три става чл. 20.

Планине, као засебна култура катастра за Словеначку и Далмацију, спојиће се са културом пашњака, а парификати у истом катастру у односне културе у смислу последњег става чл. 18.

У крајевима, где не постоји катастар земљишта, израдиће се такав у року од 10 година од ступања овога закона на снагу, а на основу закона о катастру, који је Министар Финансија дужан предложити Народној Скупштини најдаље у року од шест месеци од ступања овог закона на снагу.

Члан 20. Катастарски чисти приход у крајевима, где такав већ постоји, утврдиће се по групама проценбених срезова, који су међусобно најсличнији по свима околностима, које утичу на величину чистог прихода земљишта. Утврђивање чистог прихода за сваку овакву групу ограничиће се на узорне честице два типична узорна среза, у којима се јављају све културе и класе односне групе. Новчана вредност прихода утврдиће се према ценама пољопривредних производа у времену од 1. јула 1925. год. до 30. јуна 1926. године. За сваки узорни срез израчунаће се однос између садашњег и ново утврђеног чистог прихода. Средња вредност добивених односа јест коефицијенат, којим ће се умножити садашњи чисти приходи свих срезова односне групе.

У крајевима, где постоји катастарска вредност земљишта, послужиће она, као и проценбени елаборат из године 1883. до 1885. и елаборат из 1906. год. за утврђивање бруто прихода, за одређивање катастарског чистог прихода сразмерно измењеном чистом приходу у крајевима, где већ постоји катастар чистог прихода. У том циљу, извршиће се економски опис сваког среза, да би се нашли слични упоредни срезови са чистим катастарским приходом. Катастарске секције утврдиће за сваку културу укупну површину и просечну катастарску вредност, а за шуме просечни чисти приход. Према новом просечном чистом приходу сваке културе упоредног среза, одредиће се за сваку културу среза одговарајући проценат за израчунавање просечног чистог прихода. Деобом овог просечног чистог прихода са просечном катастарском вредношћу добива се количник за културу. Средина из свих количника, добивена множењем количника сваке културе са њезином површином, даје просечни количник за цео срез, којим ће се претварати катастарска вредност у чисти катастарски приход.

Од стручних органа утврђени количници прогласиће се у свакој општини уобичајеним начином. Од дана објаве могу се на висину количника изјавити у року од 15 дана жалбе Комисији за утврђивање прихода од земљишта (члан 21).

У крајевима где не постоји катастар земљишта, утврдиће се чисти приход до израде катастра за сваку врсту и ред привремено и сразмерно катастарским чистим приходима земљишта исте каквоће осталих крајева, водећи при том рачуна и о разлици, ако би постојала у начину обрађивања а искоришћавања земљишта, као и у приносу. У том циљу ће стручни органи извршити економски опис сваког среза и у присутно-

сти представника среског одбора и два изабрана представника односне општине истражити и пописати све типове плодности за сваку културу. Сви типови плодности земљишта целог среза свешће се према сличности за сваку културу. На основу ових типова одредиће се и пописати за сваку општину општинска узорна земљишта, која одговарају односним среским типовима.

За сваки срез Србије и Црне Горе утврдиће се катастарски чисти приход примењивањем новог чистог катастарског прихода одговарајућег сличног среза из крајева, где постоји чисти приход.

Пошто су изабрана узорна земљишта за сваку општину, извршиће попис и класирање земљишта општинске пописне комисије на основу изјаве пореског обвезника и сопственог нахођења. Против пописа и класирања може се изјавити жалба среској комисији у року од 15 дана по извршеном попису и то против имена, површине, културе и класе. Решење среске комисије је пуноважно и извршно.

Општинску комисију сачињавају четири члана. Једног као председника поставља Министар Финансија, а три члана и заменике бира општински одбор. Среска комисија се састоји из три члана: шефа првостепене пореске власти као председника, представника среског одбора и оног државног стручњака, који је извршио економски опис за дотични срез.

Члан 21. Радови поменути у чл. 20. подлеже контроли и одобрењу Комисије за утврђивање прихода од земљишта.

Ова Комисија решава и по односним жалбама предвиђеним у претходном члану.

Комисију састављају 16 чланова и то: 8 чланова, које на предлог Министарског Савета из два пута већег броја бира Народна Скупштина, са исто толиким бројем заменика, и по два економска, шумарска, катастарска и пореска стручњака. Чланови и њихови заменици, које бира Народна Скупштина, имају да буду по један из: Словеначке; Далмације; Хрватске и Славоније; Срема, Баната, Бачке и Барање; Босне и Херцеговине; Северне Србије; Јужне Србије, и Црне Горе. Чланове стручњаке одређују Министри Пољопривреде и Вода, Шума и Рудника, и Финансија. Народни посланици не могу бити ни чланови, ни заменици ове комисије.

Чланство у Комисији траје за све време док се не изврши регулација пореза на приход од земљишта у целој Краљевини. На упражњена места чланова, које бира Народна Скупштина, долазе њихови заменици, на упражњена места осталих чланова, постављају надлежни министри нове.

Председника и подпредседника бирају чланови Комисије између себе. У случају одсутности председника, односно подпредседника, заступа га по годинама најстарији члан Комисије.

Референти Комисије су чланови стручњаци, а потребног секретара поставља Министар Финансија.

Председник сазива седнице комисије споразумно са Министром Финансија.

О седницама води се записник. Решења се доносе простом већином гласова. Ако су гласови једнако подељени, одлучује глас председника. Комисија може пуноважно решавати, ако је, сем председавајућег, присутна бар половина чланова и ако су сви чланови комисије уредно и правовремено на седницу позвати. Записник потписују сви присутни чланови у истој седници. Против решења Комисије нема жалбе.

Седиште Комисије је у Београду. За локал и све остале канцеларијске потребе у седишту брине се Министар Финансија, а ван седишта Комисије стараће се она општина (град), на чијој територији Комисија (односно њено изасланство) ради.

По свршеном раду поднеће Комисија исцрпан извештај Министру Финансија о свршеном раду са упоредним прегледом утврђених чистих прихода за све крајеве и предаће целу своју архиву Министарству Финансија на чување.

Члан 22. Комисија за утврђивање прихода од земљишта приступиће раду одмах по свом конституисању.

Све власти, било државне било самоуправне, дужне су, без одлагања, излазити у сусрет свима захтевима ове Комисије, у вези са извођењем повереног јој задатка. Ако се која власт не одазове на време захтеву комисије, или својој дужности по овом закону, посао ће се извршити о трошку кривца на основу пресуде Министра Финансија, а по предлогу Комисије.

Члан 23. Разрез пореза по катастарском чистом приходу, како га буде утврдила ова Комисија, има се извршити за целу државу једновремено почевши од 1. јануара 1929. године.

Члан 24. Постојећи законски прописи о катастру сваке области, у колико нису измењени одредбама овог закона, примењиваће се и даље.

Члан 25. Овлашћује се Министар Финансија, да ради примене чл. 20.—22. овог закона пропише, у сагласности са Министарским Саветом, а по одобрењу Финансијског Одбора Народне Скупштине, Уредбу о делокругу и начину рада Комисије за утврђивање прихода од земљишта.

Истом Уредбом, а по одобрењу Финансијског Одбора Народне Скупштине и по саслушању Главног Задружног Савеза Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, прописаће се и одредбе за утврђивање чистог прихода и извршење привременог пописа земљишта у крајевима, где још нису израђени катастарски подаци (операти) којима ће се добити површина, врста обраде и каквоћа земљишта.

Члан 26. Трошкови за утврђивање прихода од земљишта падају на терет државног буџета.

Пореска стопа. Члан 27. У име пореза на приход од земљишта плаћа се:

1. основни порез, чија ће се стопа накнадно законодавним путем одредити, пошто се претходно, у смислу чл. 20. установи чист катастарски приход земљишта на целу земљу;

2. допунски порез по суми укупног катастарског чистог прихода свега порезу подложног земљишта истог обвезника на територији једне административне области, умањеног одговарајућим делом катастарског чистог прихода, по коме је претходне године извршен отпис пореза због елементарне штете (чл. 12.). Допунски порез износи:

Преко	1000	до	2000	динара	2%
„	2000	„	3000	„	3%
„	3000	„	4000	„	4%
„	4000	„	5000	„	5%
„	5000	„	6000	„	6%
„	6000	„	7000	„	7%
„	7000	„	8000	„	8%
„	8000	„	10000	„	9%
„	10000	„	12000	„	10%
„	12000	„	15000	„	11%
„	15000	„	20000	„	12%
„	20000	„	30000	„	13%
„	30000	„	50000	„	14%
„	50000	„	100000	„	15%
„	100000	„	150000	„	16%
„	150000	—	—	—	17%

Порез по вишој стопи не може бити већи од пореза по најближој нижој стопи увећаног разликом, због које се примењује виша стопа.

На укупни катастарски чисти приход, који не прелази 1000.— динара, не удара се допунски порез.

На допунски порез не могу се ударати никакви самоуправни прирези.

Члан 28. До првог разреза пореза на приход од земљишта у смислу чл. 23. овог закона вршиће се привремена наплата пореза на приход од земљишта у висини текућег задужења за годину 1928. Тако наплаћен порез има се обрачунати пореским обвезницама при првом задужењу по чл. 23. овог закона. —

Из самог текста закона се види у каквој су вези закон о земљарини и катастар и какви су задаци наметнути катастарској служби, али нека нам је допуштено да то у неколико речи јаче нагласимо и више истакнемо, како би на извесне одредбе у закону скренули што већу пажњу читаоцима.

Нови закон о непосредним порезима садржи неколико одредаба које јасно показују колико је важна чињеница катастар и у колико тесној вези стоји катастар са порезом на земљиште.

Тако чл. 16. каже да се порез разрезаје по катастарском чистом приходу прорачунатом по површини, по врсти обраде земљишта (култури) и каквоћи земљишта (бонитету). Члан 19. пак каже: у крајевима, где не постоји катастар земљишта, израдиће се такав у року од 10 година од ступања овог закона на снагу, а на основу закона о катастру, који је Министар Финансија дужан предложити Народној Скупштини најдаље у року од шест месеци од ступања на снагу закона о непосредним порезима. Само из ових двеју темељних одредаба је јасно колико је новим законом о непосредним порезима истакнута важност катастра и колико катастар има да послужи за увођење у живот новог закона о порезу на земљиште, којим се има пореско законодавство, тако разнолико изједначити.

Уношењем цитираних одредаба у закон о непосредним порезима, јасно је речено, да се без катастра не може обавити изједначења разноликих пореских закона на земљиште у нашој држави и да без тачно израђеног катастра не могу више остати они делови наше државе, који га до сада нису имали. Само те одредбе, поред читавог низа других у закону о непосредним порезима, говоре јасно, колика је добит за државу што је донет нови закон о порезу на земљиште а колика је велика добит пак што је њиме нарочит значај дат катастру и свима оним радовима на којима базира катастар земљишта, као и свима другим оним културним институцијама које се на катастар ослањају и којима катастар служи као подлога; јасно је то и за сваког лаика а не само стручњака. Може се слободно рећи, да је после доношења закона о непосредним порезима настала нова епоха за катастарску струку и катастарску службу, и сада је само на нама да у тим радовима дамо оно што је најбоље, најтрајније, најбрже и најјевтиније, јер се може сигурно рећи да је код меродавних потреба катастра и његов значај потпуно схваћена и излази се свима захтевима у сусрет у сваком погледу.

После овог увода да пређемо на тумачење одредаба у члану 16. закона о непосредним порезима, који јасно прецизира поједине врсте радова да би се до Катастра дошло. Тај члан закона јасно каже да би се до Катастра дошло потребно је: извршити премер који би нам дао планове и површину сваке парцеле, констатовати том приликом културу којом је свака парцела покривена, одредити бонитет сваке парцеле како би се на основу свега тога могао прорачунати чисти катастарски приход који служи за основицу ради одређивања величине пореза на земљиште. Сасвим је логично, да се о

свима тим елементима који служе за одређивање чистог катастарског прихода у свако доба мора водити рачуна, јер свака промена тих елемената изазива и промену величине чистог прихода те према томе следствено и величину пореза на земљиште. Дакле и по самом закону о земљарини судећи, намеће се неминовно одржање (евиденција) катастра.

По себи је већ појмљиво, да се мора израдити целокупан катастарски елаборат, како би се сви подаци, потребни за израчунавање висине земљарине, могли да среде тако, како би били најбоље и најлакше искоришћени. Дакле, императивно се налаже израда целокупног катастарског елабората са свима потребним скицама и плановима, који ће послужити не само порезу на земљиште него и свима оним другим институцијама којима катастар служи као подлога (баштинска књига (грунтовница), водне задруге, и т.д. и т.д.).

Мислимо да је из досадашњег излагања јасно колика је веза између катастра и земљарине, односно како је немогуће без катастра одређивати земљарину према чистом катастарском приходу и како се после доношења закона о непосредним порезима не може остати без катастра у оним крајевима наше државе у којима га нема.

Законодавац је знао да се катастар не може извршити без специјалног закона о катастру па је зато предвидео у члану 19. да се има у року од шест месеци по ступању на снагу закона о непосредним порезима поднети Народној Скупштини предлог закона о катастру којим ће бити омогућено извршење свих операција потребних за добијање тачног катастра у оним крајевима у којима га нема као и могућност ревизије постојећих катастара у разним крајевима наше државе и ако су они појединим одредбама закона о непосредним порезима, а нарочито Уредбом за утврђивање чистог прихода од земљишта донетом на основу чл. 25. закона о непосредним порезима, доста ревидовани и прилично унифицирани. Тим би се законом о катастру омогућило унифицирање катастра у нашој држави а истовремено би се на основу њега омогућила израда катастра оних крајева који га до сада нису имали. Тај би закон према томе садржавао све оне одредбе које су потребне да се дође до планова, површина сваке парцеле, одређивања бонитета за сваку културу као и свих потребних података за одређивање чистог катастарског прихода.

Несумњиво је да у закон о катастру треба да уђу и све оне одредбе које ће учинити катастар и његове делове сигурном подлогом за решавање многих других правних, економских, техничких и културних државних питања, пошто су им катастар и поједини делови катастарског елабората, незамењива подлога.

Да се дође до једног закона о катастру који ће имати да реши напред изложене задатке лежи у првом реду потреба

у добијању могућности да се у оним крајевима у којима нема катастра, могу установити одредбе на основу којих ће се провизорни радови израђени на основу Уредбе о утврђивању чистог прихода од земљишта као и о извршењу пописа земљишта у оним крајевима где још нису израђени катастарски подаци заменити у што краћем року дефинитивним. У другом реду потреба за таквим законом лежи у изједначењу катастарског законодавства и могућности ревизије радова за добијање чистог катастарског законодавства и могућности ревизије радова за добијање чистог катастарског прихода на основу закона о непосредним порезима. Дакле из радова предвиђених у закону о непосредним порезима излази потреба за што бржим доношењем закона о катастру којим ће истовремено бити решени и сви они проблеми који су с њим у тесној вези а који ће том приликом добити једну и исту основицу за целу државу.

Даље одредбе у закону о непосредним порезима а нарочито у чл. 20. дају јасна тумачења како ће се поступити код разних пореских основица и код разних катастарских одредаба да би се свеле све на једну и исту пореску основицу т.ј. на чисти катастарски приход и да би се поједине различите катастарске одредбе сходно закону о непосредним порезима унифицирале.

Члан 20. нарочито одређује принципе по којима се има доћи до чистог катастарског прихода и површина парцела у крајевима у којима нема катастра и у којима није још извршен премер како би се дошло до једног провизорног катастра који би служио само докле се не замени дефинитивним, основаним на премеру и детаљном класирању земљишта.

Свима операцијама предвиђеним у члану 20. дато је широко законско тумачење у Уредби која је прописана на основу чл. 25. закона о непосредним порезима. Из те се уредбе тек може видети у коликој је тесној вези закон о непосредним порезима са катастром и колику улогу игра катастар у изједначењу пореза на земљиште. У тој су уредби детаљно разрађене основне одредбе по којима се има истраживати катастарски приход од земљишта, како ће се од катастарске вредности земљишта прећи на катастарски приход, како ће се у крајевима у којима не постоји катастар земљишта (Србија и Црна Гора) извршити пописивање плодности и пописивање површина и култура за сваку парцелу, узимајући као подлогу за пописивање плодности економски опис среза и пописивање плодности у појединим потезима сваке општине а за пописивање површина узимајући као основу, површину целе општине добијене омеђавањем и снимањем општинских граница.

Из свега напред изложеног се јасно види колика је веза између катастра и пореза на земљиште који треба до 1. јануара 1929. године изједначити у целој држави. Јасно је да

се и не може замислити пореско изједначење без катастра и да сви радови који се на том пољу имају провести брзо и провизорно, морају се систематски подврћи ревизији која ће базирати на закону о катастру. Из тога излази да је доношењем закона о изједначењу пореза на земљиште наступило време када се више са катастарским радовима, у крајевима који катастра немају не може ни тренутка не само застати већ да се сваког тренутка радови имају све више развијати како би се у оном року, који је закон предвидео имали и завршити.

Извршењем одредаба о катастру које предвиђа само закон о непосредним порезима створиће се једно од највећих културних дела у нашој држави. Удариће се сигуран темељ свима радовима око пореза на земљиште, створиће се сигурна основа за израду баштинске књиге (грунтовнице), оснивања водних задруга, решавања свих врста аграрних операција, разних техничких пројеката и т.д.

Aleksije Sabo, kat. geom. :

O evidentovanju katastra grada Zagreba.

Poznato je da su Hrvatska i Slavonija već odavna premjerene a nekoje općine i po dva puta i to valjano i sistematski premjerene — ali evidentovanja katastra još do dana današnjeg nema. Sve pokrajine u našoj državi, koje su stajale pod austrijskom upravom, odavno imaju odeljke za evidentovanje katastra, a pokrajine koje su bile pod ugarskom upravom takove nemaju. Mađjari su istina uveli i neke vrste evidentovanja katastra kod svakog nadzorništva izmjere, ali to evidentovanje usporedjeno sa onim u austrijskim pokrajinama, nije vrijedno ni spomenuti, pa se može reći — da evidentovanje katastra u bivšoj ugarskoj poli monarkije nije bilo.

Sad si zamislimo — jedna cijela pokrajina je tačno i sistematski premjerena, svi katastarski operati su tačno, savjesno i po propisima izradjeni i sve to leži tridesetak godina, bez da itko novo nastale promjene provadja. Posljedica jeste — da cijeli katastarski operat zastaruje, treba ga reambulirati odnosno sasvim iznova općine premjerati. I sada se zbilja izdaje nalog, da se ponovno sve općine premjere, odnosno reambuliraju. Opet se sve to savjesno izradi, a onda leži ponovno tridesetak godina.

Sad, kad bi se htjelo u Hrvatskoj i Slavoniji uvesti evidentovanje katastra, trebalo bi najprije sve općine reambulirati, odnosno iznova premjeriti, a tek onda redovnim putem provadjati dalnje promjene.

Od sviju općina u Hrvatskoj i Slavoniji jedini grad Zagreb se drži izvan prije navedenog kaosa. To ima zahvaliti uvidjav-